

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО
Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@mts.rs

Билтен бр. 5, Ваљево, 20. мај 2019. године, тираж 350 примерака

АКТУЕЛНИ САВЕТНИК ЗА

ПОЉОПРИВРЕДНУ ПРОИЗВОДЊУ

Садржај

ВРЕМЕ КОСИДБЕ СЕЈАНИХ И ПРИРОДНИХ ТРАВЊАКА	1
КРМНИ СИРАК – АЛТЕРНАТИВА КУКУРУЗУ	1
БОЛЕСТИ СТРНИХ ЖИТА.....	3
ЗАШТИТА МАЛИНЕ У ЦВЕТАЊУ	4
УКЛАЊАЊЕ ПРВЕ СЕРИЈЕ НОВИХ ИЗДАНАКА МАЛИНЕ.....	6
КАКО СЕ УПИСАТИ У ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР:	6
Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за за март 2019. године.....	8
Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за за март 2019. године	8
Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за март 2019. године	9
Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за март 2019. године	9
ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА ЗА МАЈ 2019. ГОДИНЕ	11

ВРЕМЕ КОСИДБЕ СЕЈАНИХ И ПРИРОДНИХ ТРАВЊАКА

При одређивању оптималне фазе коришћења сејаних травњака треба водити рачуна о приносу суве материје и садржају силових протеина. На моменат оптималне фазе коришћења травњака утиче: удео трава и легуминоза у травњаку, количина азота примењена у пролеће до првог откоса и време косидбе. Када је у питању време косидбе, први откос код трава се коси у фази од влатања до класања. Таквим кошењем постиже се 3-4 откоса у току вегетационог периода. На природним травњацима узима се моменат влатања до класања траве која је доминантна у биљној заједници травњака. Код легуминоза оптимално време косидбе је у фази формирања цветних пупољака. У ранијим фазама развоја, биљке имају већи квалитет масе и већи проценат сварљивости. Са старењем биљака повећава се принос, али опада квалитет.

Према неким искуствима оптимално време косидбе је када се цваст појави на 50% изанака. У овој фази се постиже максималан принос уз избегавање опадања сварљивости, што је специфично за касније фазе развоја биљке.

Одлагањем косидбе повећава се удео суве материје, али се смањује количина протеина. Касна косидба има штетан утицај на природни травњак тако што фаворизује високе траве на штету ниских и проузрокује тенденцију стварања бусена, а интензивније ђубрење азотом поспешује овај ефекат.

Последњих година пресудан утицај на одређивање времена косидбе имају временске прилике у време кошења травњака. Обилне падавине у време

косидбе одлажу моменат кошења и на тај начин утичу како на принос и квалитет покошене масе тако и на број откоса у току вегетационог периода.

дипл. инг. Снежана Стојковић-Јевтић

КРМНИ СИРАК – АЛТЕРНАТИВА КУКУРУЗУ

У претходних неколико година суша је све чешћа појава у нашој земљи. Од пет година две су биле изразито сушне, са дугим периодом високих температура без падавина. Суша у 2017. години утицала је на то да су приноси већине ратарских култура у читавом Колубарском округу били веома ниски. Највеће штете претрпео је кукуруз и процена је да је принос просечно био нижи за 50, па и више процената у односу на просек.

Из тог разлога препорука струке је да се на газдинствима која се баве сточарском производњом у структуру сетве уврсте културе које су толерантне на сушу, а која по квалитету не заостају доста за кукурузом, а то су крмни сирак и суданска трава, а могу се користити за справљање кабасте сточне хране, силаже, сена или се користити као зелена сточна храна.

Крмни сирак се одликује изузетно високим приносима у нашим агроколошким условима. Принос зелене масе може да се креће од 50 до 70 т/ха. Отпоран је на сушу, болести и штеточине. У време суше може да заустави развој без штетних последица, а чим се влага обезбеди несметано наставља са развојем. Његова производња је јефтина, јефтинија од производње многих ратарских култура, тако да је и то

један од разлога због којих се многи произвођачи одлучују за његово гајење

Сетва крмог сирка обавља се када се површински слој земљишта загреје на 10 до 12 °С, а то је у нашим агроеколошким условима крај априла, почетак маја. Најпрецизнији метод одређивања времена сетве ја када прве сетве кукуруза у истом подручју крену са ницањем. Приликом избора парцеле треба избегавати оне на којима има доста дивљег сирка.

Крмни сирак има вишеструку употребу. Највише се користи као сточна храна, и то као зрно или надземни део за зелену масу и справљање силаже. Уколико се користи за зелену крму коси се при крају пораста у стабло и до појаве метлица. Коси се на висину од 10 до 12 cm да би регенерација била успешна. Сирак има изузетну моћ регенерације. Даје 2 до 3 откоса. Први откос за зелену масу стиже 50 дана од ницања, а наредни за 40 дана.

За спремање силаже сирак се користи у фази млечно-воштане зрелости, када сирак садржи 65-70 % воде. Сирак садржи довољно ферментабилног шећера, па се силажа успешно спрема без додавања адитива. Силажа од сирка највише се користи у исхрани млечних крава.

Дипл. инг. Светлана Јеринић

БОЛЕСТИ СТРНИХ ЖИТА

Болести стрних жита се деле на болести семена, болести листа и болести стабла.

Болести семена су:

Tilletia tritici (Главница пшенице) уништава унутрашњост зрна које је претворено у црну масу спора које подсећа на мирис труле рибе.

Claviceps purpurea (Главница ражи), симптоми се јављају на класу, на месту појединих зрна у класу јављају се љубичасто црне склероције дужине до 2 цм. Заражено зрно је изузетно отровно за људе и стоку.

Ustilago spp (Гар пшенице и јечма) - клас је у потпуности уништен и испуњен црним спорама. Обзиром да произвођачи из економских разлога често сеју декларисану семенску пшеницу једне године а следеће две прву и другу репродукцију, што може представљати велики проблем ако се посеје семе из сопствене производње које није третирано фунгицидом. У случају да се мора сејати семе из сопствене производње неопходно је такво семе заштити фунгицидима за третирање семена, и ово пратично треба препоручити као обавезну меру, јер је третирање семена житарица са фунгицидима основ за очување здравственог стања семена и целе биљке у каснијим фазама развоја. Уколико се произвођач одлучи да део планиране производње сеје декларисаним а део из сопствене производње, јако је важно таква семена не мешати на истој производној парцели. Фунгициди који се могу користити за третирање семена су на бази активних материја; манкозеба-

Mankoseed, тебуконазола-Defender, Tebukon 60 FS) и др.

Болести стабла су: **Septoria tritici**-сива пегавост листа, **Erysiphae graminis**-пепелница, **Puccinia spp**- лисне рђе. Ове болести изазвају пропадање горња три листа као носице приноса и на тај начин значајно смањују принос од 5% до 30%. Први симптоми се јављају у јесен, гљива презими заједно са житом и у пролеће са кретањем вегетације започињу интензиван развој и ширење. Са доњег лишћа болест се у повољним временским условима брзо шири на горње лишће. У случају појаве симптома ових болести, када се достигне праг штетности око 10% нападнутих биљака, треба применити фунгициде како би се спречило ширење на горња три листа и клас. Фунгициди који се користе за сузбијања болести листа су препарати на бази активних материја (пропиконазола, тебуконазола, манкозеба, пикоксистробин + ципроконазол).

Болести класа – фузариозе : Фузариоза класа се јавља у цветању и млечној зрелости. До инфекције долази при температурама од 20° С до 30 ° С и релативној влажности ваздуха минимум 85%. Делови класа или ако је захваћена последња интернодија читав клас пропада и постају сламнасто жуте боје. На вретену класа и при основи класића јавља се наранџаста навлака. У зараженим класовима се формирају зрна различитог степена наливености, од нормалних до потпуно штурих зрна, долази до опадања квалитета зрна услед слабог наливања зрна које изазива смањење специфичне тежине. Може доћи до појаве микотоксина који до те мере измене изглед зрна да оно престаје да буде употребљиво за даљу прераду у млиновима.

Најављене нестабилне временске прилике са честим падавинама у наредном периоду повећавају ризик од инфекције патогена који изазивају фузариозе класа, па се произвођачима препоручује преглед парцела и утврђивање фазе развоја стрних жита.

Уколико се утврди почетак цветања јечма и пшенице, односно 5 % класова са избаченим прашницима, препоручује се примена једног од регистрованих фунгицида :

Prosaro 250 EC
(a.m.tebukonazol+protriokonazol) 1 l/ha ili

Zamir 400 EW
(a.m.prothloraz+tebukonazol) 0,75-1 l/ha ili

Bumper P
(a.m.prothloraz+propikonazol) 0,75-1 l/ha ili

Osiris
(a.m.epoksikonazol+metkonazol) 2 l/ha ili
Antre plus
(a.m.tebukonazol+tiofanat- metil) 1,5 l/ha ili

Artea 330 EC
(a.m.propikonazol+ciprokonazol) 0,5 l/ha ili

Cello
(a.m.tebukonazol+protriokonazol+spiroks amin) 1,25 l/ha

Duett ultra ili Excorta plus
(a.m.epoksikonazol+tiofanat-metil) 0,4-0,6 l/ha

дипл.инг. Слађана Гавриловић

ЗАШТИТА МАЛИНЕ У ЦВЕТАЊУ

Након обиласка терена утврђено је да се малина налази у фенофази “цветање”. У овој фази је битно почети са

заштитом од проузроковача сиве трулежи (*Botrytis cinerea*).

Сива трулеж (*Botrytis cinerea*) се јавља у фази цветања малине, јер гљива продире у младо ткиво у време цветања или непосредно након прецветавања. Може да доведе до смањења приноса и до 80%. Прохладно време са падавинама погодује развоју овог патогена. Патоген се одржава у биљним остацима на земљишту или изумрлим биљним деловима, у повољним условима долази до спорулације и споре се ветром разносе. Споре доспевају на круничне и чашичне листиће и са њих прелазе на плод. Патоген се брзо шири, од једног зараженог плода може да зарази цео род. Симптоми се огледају у виду сиве или црне сомотасте превлаке на плодовима малине. Симптоми се могу уочити тек почетком зрења, због тога би требало да се прате фазе развоја малине.

Сузбијање подразумева агротехничке и хемијске мере.

Под агротехничким мерама се подразумева да се обезбеди добро проветравање између редова, осветљеност у редовима, уништавање коровских врста, мање количине азотних ђубрива. Значајни су услови у којима се плодови малине складиште након бербе, температура мора бити око 0°C, не би требало да прелази 2 °C.

Под хемијским мерама се подразумева употреба фунгицида у временском интервалу од 7 до 14 дана у зависности од временских услова, од почетка цветања па све до бербе. Користе се фунгициди на бази а.м. pirimetanil (Pehar 0,2 % (20 ml у 10 l воде), а.м. ciprodinil + fludioksonil (Switch 62,5-WG, 0,8 kg/ha), а.м. boskalid + piraklostrobin (Signum 1,5 kg/ha).

Требало би ротирати препарате различитог механизма деловања, јер овај

патоген брзо развија резистентност на фунгициде који се често користе.

Слика 1. Симптоми *B. cinerea* на плодовима малине

Дипл. инг. Милена Дражић

УКЛАЊАЊЕ ПРВЕ СЕРИЈЕ НОВИХ ИЗДАНАКА МАЛИНЕ

Уклањање нових изданака у родним засадима малине је редовна мера која се изводи од почетка вегетације до почетка маја месеца а у малињацима који имају системе за наводњавање уклањање изданака може се обављати до краја маја месеца. Са крајњим роком извођења ове мере у малињацима који немају систем за наводњавање треба бити опрезан јер уколико током јуна и јула уследи сушан период изданци ће остати краћи што директно утиче на висину приноса у следећој години. У засадима који се не наводњавају пожељно је са уклањањем изданака завршити до 5. маја или 10. маја у зависности од надморске висине а касније уколико је потребно само проредом уклонити најбујније изданке.

Уклањање изданака се може обавити на два начина: окопавањем малињака и хемијским путем. Окопавање и одсецање изданака до земље је најбољи начин јер се осим уклањања прве серије изданака и сузбијања корова ,окопавањем разбија покорица у малињаку. Окопавање треба обављати пажљиво да се не оштете родни изданци а младе изданке који избијају у близини родних треба закинути руком. За ову меру је потребно доста радне снаге а обезбеђивање потребне радне снаге у многим малинарским рејонима у наредном периоду представљаће проблем обзиром на велико интересовање за садњу малине и површине под новим малињацима.

Уклањање нових изданака применом хемијских препарата се комбинује са сузбијањем коровских биљака. За ову сврху се користе контактни неселективни хербициди који осим корова уништавају и младе изданке

малине. Са хербицидима треба пажљиво поступати да се не оштете родне границе. У засадима малине који су посађени ове године нови изданци се не уклањају. Када почну да избијају на површину уклањамо до земље остатак посађеног изданка а коровске биљке око младих изданака оплевити и пажљиво окопати са страна.

У засадима ремотантних сорти малине које рађају на једногодишњим изданцима (Полка, Полана, Херитиц, Химбо Топ и друге) нови изданци се не уклањају већ се ради ручно проређивање на местима где је густ склоп. Изданке проредити када порасту 20 до 30 центиметара .

дип.линг. Ђорђе Сивиљ

КАКО СЕ УПИСАТИ У ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР:

Виноградарски Регистар садржи опште податке, и то:

- Подаци о произвођачу грожђа
- Подаци о виноградарским парцелама
- Подаци о годишњој производњи грожђа

Правила за упис у Регистар:

Виноградарска парцела- Површина под виновом лозом дефинисана спољним ободом винограда уз додатак ширине од пола међуредног растојања

- Упис је законска обавеза

Ко не мора да се упише у Виноградарски регистар?

- лице које производи грожђе које није намењено промету и то на површини винограда која је мања од 10 ари.

•Врши се на основу захтева који се подноси администарству (ВВ1 образац)

Уз захтев се подноси:

1) Уговор о закупу, односно коришћењу за виноградарску парцелу на којој се виноград налази, ако подносилац захтева није власник те виноградарске парцеле, односно ако је купац или корисник;

2) Документ којим се доказује право својине на катастарској парцели на којој се налази виноградарска парцела, ако право својине није уписано у катастар непокретности (решење о расподели комасационе масе, решење о наслеђивању и др).

1. Административна контрола

-Документација,

-Базе података.

2. Теренска контрола

-Виноградарска парцела се мери ГПС уређајима

- Активна Геодетска референтна мрежа Србије–АГРНСса 29 ГНСС станица (прецизност локације)

-Постигнута хоризонтална тачност од 0.1-0.5 м

- Идентификација виноградарских парцела и других података из Националних Инфраструктурних Геопросторних Података (НИГП) што представља интегрисани систем геопросторних података - интернет портал “ГеоСрбија”

- Подаци који се утврђују: подаци о произвођачу грожђа, узгојни облик,

стање биљака, одређивање сорте,густина садње, производни потенцијал (принос), намена грожђа...

3. Графичка обрада података

4. Регистрација

Садржина ВВ1 обрасца:

-Први упис произвођача

-Промена података

-Секција 1 – Подаци о произвођачу грожђа

-Секција 2 – Подаци о виноградарским парцелама

-Секција 3 – Подаци о годишњој производњи грожђа

дипл. инг. Јован Милинковић

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ, СТОЧНЕ ХРАНЕ, ВОЋА И ПОВРЋА ЗА АПРИЛ
2019. ГОДИНЕ

*Доминантне цене живе стоке на пијацама
у Србији за за април 2019. године*

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Чачак	Лозница
Бикови	>500kg	HF			
Двиске	све тежине	све расе	220	200	
Јагњад	све тежине	све расе	300	270	260
Јарад	све тежине	све расе	230		230
Јунад	350-480kg	све расе			
Јунад	>480kg	све расе			
Козе	све тежине	све расе	140		150
Краве за клање	све тежине	HF			
Краве за клање	све тежине	SM			
Крмаче за клање	>130 kg	све расе		150	100
Овца	све тежине	све расе	150	160	160
Прасад	16-25kg	све расе	250	240	230
Прасад	<=15kg	све расе	260	250	250
Телад	80-160kg	SM			
Товљеници	80-120kg	све расе	160	170	130
Товљеници	>120 kg	све расе	140	160	
Шиљежад	све тежине	све расе	220		

*Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у
Србији за за април 2019. године*

Производ	Београд	Чачак	Лозница
Броколи (Broccoli)	400	250	250
Целер (Cellery)	250	100	250
Карфиол (Cauliflower)	250	250	250
Краставац салатни (Cucumber for salad)	150	160	150
Кромпир (Potato)	100	60	70
Купус (Cabbage)	130		120
Лук бели (Garlic)	500	500	600
Лук црни (Onion)	150	100	100
Паприка бабура (Pepper Babura)	450		400
Паприка - остала	450	350	300
Паприка шиља	400	350	400
Парадајз (Tomato)	250	230	300
Пасуљ бели (Beans white)	380	250	320
Патлиџан	250		
Празилук (Leek)	200	150	200
Спанаћ (Spinach)	150	110	100
Тиквице (Zucchini)	180	160	150
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	50	30	30
Шаргарепа (Carrot)	100	60	60

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ, СТОЧНЕ ХРАНЕ, ВОЋА И ПОВРЋА ЗА АПРИЛ
2019. ГОДИНЕ

Доминантне цене житарица и сточне хране
у Србији за април 2019. године

Доминантне цене воћа – зелене пијаце у
Србији за април 2019. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	Београд	Чачак	Лозница
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	20	22	18
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	цак 50 kg	Пијаца			
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Пијаца	18		19
Пшеница	цак 50 kg	Пијаца	22	25	23
Сојино зрно	цак 50 kg	Пијаца			50
Сточни јечам	цак 50 kg	Пијаца	22	26	24
Сточно брашно	цак 33 kg	Пијаца	17	19	19
Сунцокрет (зрно)	ринфуз	Пијаца			
Кукуруз (нови род,окруњен, вештачки сушен)	ринфуз	Силос			
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Силос			
Пшеница	ринфуз	Силос	24,3		
Сојино зрно	цак 50 kg	Силос			
Сточни јечам	ринфуз	Силос			
Сточно брашно	цак 33 kg	Силос			17
Сунцокрет (зрно)	ринфуз	Силос			
Луцеркино брашно (мин.15% протеина)	цак 25 kg	Малопродаја		50	
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33 kg	Малопродаја	70	73	70
Сточно брашно	цак 33 kg	Малопродаја			21
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33 kg	Малопродаја	35	26	35
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Газдинство		18	18

Производ	Београд	Чачак	Лозница
Банана (Banana)	150	130	150
Јабука – Ајдаред	60		50
Јабука – З. делишес	70	30	50
Јабука – G. Smith	70		50
Јабука – Јонаголд	70		
Јабука остала	80	30	
Јагода (Strawberry)		250	
Крушка (Pear)	150		
Лимун (Lemon)	170	130	130
Орах (Walnut)	900	900	1000
Поморанџа (Orange)	150	90	120

Поштовани пољопривредни произвођачи,

Уколико желите да купите одређене пољопривредне производе (воће, поврће, житарице или живу стоку) посетите сајт Агропонуа или нам се обратите ако желитенешто да огласите да продајете или купујете. <http://www.agroponuda.com/>

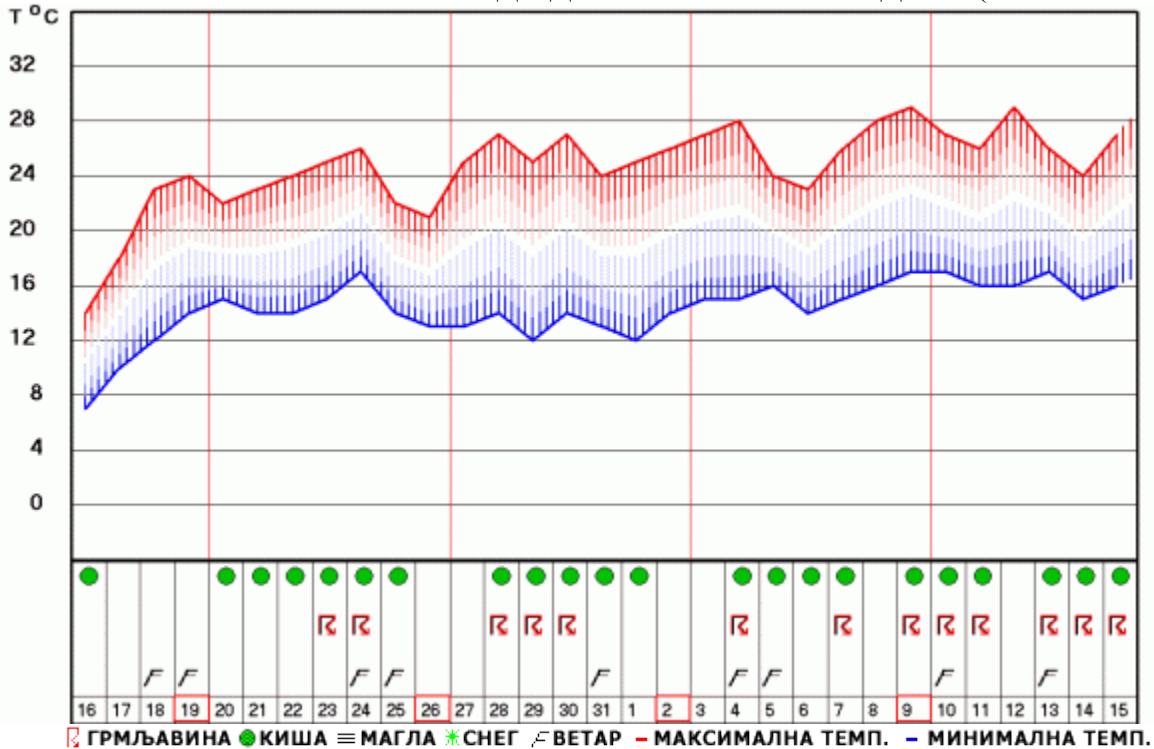

ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА ЗА МАЈ 2019. ГОДИНЕ

МАЈ 2019: Просечно топао и просечно влажан мај. Мајске кише.

Средња минимална температура ваздуха у мају имаће вредности мало изнад вишегодишњег просека, при чему ће њена вредност у просеку бити виша за око 0.5°C у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини предвиђа се вредност мајске средње минималне температуре ваздуха од 13.6°C. Средња максимална температура ваздуха у мају биће мало изнад вишегодишњег просека, са вредностима у просеку вишим за око 0.5°C у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини средња максимална температура ваздуха током маја биће око 24.4°C. Месечна сума падавина током маја биће у границама вишегодишњег просека са вредностима у просеку за око 10 mm нижим у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини мајска сума падавина износиће око 50 mm.

ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОД ОД 16.05.- 15.06.2019. ГОДИНЕ (подаци РХМЗ)

Прогнозирана количина падавина: 95 mm

ЈУН 2019: Топлији и просечно влажан јун.

Средња минимална температура ваздуха у јуну имаће вредности изнад вишегодишњег просека, при чему ће њена вредност у просеку бити виша за око 0.7°C у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини предвиђа се вредност јунске средње минималне температуре ваздуха од 17.1°C. Средња максимална температура ваздуха у јуну биће изнад вишегодишњег просека, са вредностима у просеку вишим за око 0.8°C у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини средња максимална температура ваздуха током јуна биће око 27.7°C. Месечна сума падавина током јуна биће у границама вишегодишњег просека са вредностима у просеку нижим за око 9 mm у односу на вишегодишњи просек. У Београду и широј околини јунска сума падавина износиће око 61 mm.